

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 409/2024-19

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Kanisová & Kanis Advokátska kancelária s. r. o., Ďumbierska 3F, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava II v konaní sp. zn. 28Em/2/2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 25. marca 2024 domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a základného práva na rodinný a súkromný život podľa čl. 19 ods. 2 ústavy postupom mestského súdu v označenom konaní. Navrhuje, aby ústavný súd prikázal mestskému súdu konať v napadnutom konaní a priznal mu primerané finančné zadost'učinenie 3 500 eur a náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažností, jej príloh a súdneho spisu vyplýva, že sťažovateľ, ktorý je otcom maloletej, sa návrhom doručeným mestskému súdu 22. júna 2023 domáhal výkonu rozhodnutia o úprave práv a povinností k maloletej. Exekučným titulom je rozsudok Okresného súdu Bratislava II č. k. 59P/188/2016-277 zo 14. februára 2018 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 11CoP/376/2018-600 zo 7. mája 2019, ktorým bola maloletá zverená do starostlivosti matky (povinnej) a sťažovateľovi bol voči maloletej upravený styk.

3. Mestský súd uznesením z 27. júna 2023 ustanovil kolízneho opatrovníka a 4. júla 2023 vyzval matku k vyjadreniu k návrhu sťažovateľa. Povinná sa k návrhu vyjadrila podaním z 19. júla 2023.

Na základe výzvy mestského súdu z 25. augusta 2023 sa k vyjadreniu povinnej sťažovateľ vyjadril podaním 27. septembra 2023.

4. Sťažovateľ podaniami z 9. októbra 2023, 8. novembra 2023 a 29. februára 2024 žiadal mestský súd, aby v jeho veci rozhodol bez zbytočných prietahov.

5. Súbežne s napadnutým konaním prebieha na mestskom súde na návrh povinnej konanie o zmenu úpravy výkonu rodičovských práv a povinností vedené pod sp. zn. 28P/38/2023 (ďalej len „súvisiace konanie“), v ktorom navrhuje úplný zákaz styku sťažovateľa s maloletou, alternatívne upraviť styk za prítomnosti psychológa alebo povereného zamestnanca v špecializovanom zariadení. Rovnako podala povinná aj návrh na nariadenie neodkladného opatrenia. Návrh povinnej na nariadenie neodkladného opatrenia bol uznesením mestského súdu č. k. 28P/29/2023-116 z 15. júna 2023 v spojení s uznesením Krajského súdu v Trnave sp. zn. 12CoP/52/2023 zo 4. septembra 2023 zamietnutý.

6. Mestský súd 18. apríla 2024 predvolal účastníkov konania na pojednávanie na 9. máj 2024. Na pojednávaní vyhlásil dokazovanie za skončené a vyhlásil uznesenie, ktorým nariadil výkon súdneho rozhodnutia (exekučného titulu) v časti o úprave styku sťažovateľa s maloletou. Zároveň však výkon súdneho rozsudku odložil do skončenia nariadeného neodkladného opatrenia o výchovnom opatrení. Neodkladné opatrenie spočíva v povinnosti sťažovateľa podrobiť sa odbornému poradenstvu na určenom úrade práce sociálnych vecí a rodiny, a to pre účely *„zlepšenia komunikačných a výchovných zručností rodičov... ako aj za účelom odstránenia aktuálnych problémov – odmietania otca maloletou“* v tam uvedenom rozsahu. Toto uznesenie mestského súdu bolo písomne vydané 10. júna 2024 (na základe schválenej žiadosti o predĺženie lehoty na jeho vyhotovenie, pozn.) a 13. júna 2024 doručované účastníkom konania. Právny zástupca sťažovateľa uznesenie prevzal 20. júna 2024.

II.

Argumentácia sťažovateľa

7. Zo sťažnostnej argumentácie v podstatnom vyplýva, že sťažovateľ podal mestskému súdu predmetný návrh na výkon rozhodnutia z dôvodu, že mu povinná neumožňuje styk s maloletou v rozsahu určenom exekučným titulom. Posledný riadny styk realizoval sťažovateľ 19. až 20. apríla 2023. Odvtedy povinná aktívne bráni sťažovateľovi v realizácii riadneho styku s maloletou a sťažovateľ sa s ňou stretáva len občasne, spravidla jeden alebo dvakrát do týždňa v prítomnosti povinnej.

8. Podľa názoru sťažovateľa sú jeho označené práva dlhodobo porušované. Mestský súd je v jeho veci dlhodobo nečinný a vo veci nevykonal žiadne relevantné úkony. Postup mestského súdu je v rozpore s § 377 Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „CMP“), v zmysle ktorého je súd povinný rozhodnúť o návrhu na nariadenie výkonu rozhodnutia do šiestich mesiacoch od začatia konania. Od podania návrhu sťažovateľa uplynulo 9 mesiacov, pričom v jeho veci nebolo nariadené žiadne pojednávanie ani vykonané žiadne dokazovanie.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

9. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje zákonom ustanovené náležitosti a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

10. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 302/2020).

11. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj ústavnú sťažnosť sťažovateľa.

12. Postup súdu v konaní o výkon rozhodnutia o výchove maloletých detí bude v zásade vždy odlišný, pretože je závislý od konkrétnych okolností prípadu. Taktiež je potrebné uviesť, že realizácia rozhodnutia o výchove maloletých detí bude od určitého veku dieťaťa takmer vždy závislá nielen od vôle rodičov, ale aj maloletého dieťaťa. V týchto prípadoch tak súd len vytvára, prípadne zabezpečuje vhodné predpoklady na realizáciu rozhodnutia, nemá však vo svojej moci dosiahnuť to, aby jeho pôsobenie vždy viedlo k výkonu rozhodnutia (m. m. IV. ÚS 452/2013, III. ÚS 199/2022). Súd teda nemôže len mechanicky vychádzať z úpravy výkonu rodičovských práv a povinností vo vykonateľnom rozhodnutí, je povinný neustále vyhodnocovať, či nútený výkon rozhodnutia je v záujme maloletého (m. m. II. ÚS 375/2015).

13. Pri posudzovaní kritéria právnej a faktickej zložitosti ústavný súd nepozoruje v okolnostiach veci žiadnu skutočnosť, ktorá by ju robila zložitou. Predmetom napadnutého konania je rozhodovanie súdu o zabezpečení realizácie právoplatného a vykonateľného súdneho rozhodnutia, ktorým bol upravený styk sťažovateľa s maloletou, ktorá sa nerealizuje z dôvodu, že povinná – matka, ako tvrdí sťažovateľ, nerešpektuje súdne rozhodnutie a neumožňuje sťažovateľovi styk s maloletou v súdnom rozhodnutí určenom rozsahu. Tento typ konania spočívajúci vo vynútení splnenia súdneho rozhodnutia tvorí štandardnú a pomerne početnú súčasť rozhodovacej činnosti súdov, pričom napriek špecifickej povahe takéhoto konania vyžadujúcej citlivý prístup orgánov verejnej moci ho v zásade nemožno považovať za právne zložitú vec.

14. Pokiaľ ide o hľadisko skutkovej zložitosti veci, je potrebné uznať pri tomto druhu konania vzhľadom na jeho charakter určitý stupeň náročnosti z hľadiska potreby dokazovania týkajúceho sa otázky dodržiavania povinností vyplývajúcich zo súdneho rozhodnutia o úprave styku. Práve

z dôvodu nevyhnutnosti zistiť, či sa povinná podrobuje rozhodnutiu, o výkon ktorého ide, a či prípadne existujú ospravedlniteľné dôvody, pre ktoré sa povinná nemôže podrobovať rozhodnutiu v určenom rozsahu, je takéto konanie v zásade skutkovo zložitejšie, keďže aj v dôsledku princípu materiálnej pravdy, ktorý sa uplatňuje v civilných mimosporových konaniach, sa kladú zvýšené nároky na vo veci konajúci všeobecný súd v kontexte jeho povinnosti zisťovať skutočný stav veci, nielen stav účastníkmi tvrdený (čl. 6 CMP). V okolnostiach prípadu sťažovateľa vec možno hodnotiť ako skutkovo zložitú vzhľadom na prebiehajúce súvisiace konanie o návrhu na zmenu úpravy styku sťažovateľa s maloletou a rozsah mestským súdom vykonaného dokazovania, ktorý je zrejmý z predloženého spisu (mestský súd tam vo veci vykonal tri pojednávania, vykonal opakovaný výsluch maloletej, oboznámil sa s predloženými správami psychológov). Tieto skutočnosti viedli mestský súd v napadnutom konaní k záveru o nariadení výkonu súdneho rozhodnutia, ale zároveň aj odloženiu jeho výkonu do skončenia nariadeného neodkladného opatrenia o výchovnom opatrení (bod 6 tohto uznesenia).

15. Pokiaľ ide o správanie sťažovateľa ako druhé kritérium posudzovania, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným prieťahom, ústavný súd zo zapožičaného súdneho spisu a z prehľadu procesných úkonov nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by nepriaznivo prispela k doterajšej dĺžke konania.

16. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v napadnutom konaní došlo k zbytočným prieťahom, bol postup mestského súdu v napadnutom konaní. Zo súdneho spisu a príloh ústavnej sťažnosti vyplýva, že mestský súd po doručení návrhu uskutočňoval potrebné procesné úkony smerujúce k prejednaniu veci (výzva povinnej na vyjadrenie sa k návrhu, zaslanie vyjadrenia sťažovateľovi, oboznámenie sa so súvisiacim konaním). Posledný úkon bol uskutočnený v septembri 2023 a následne až predvolanie na pojednávanie z 18. apríla 2024. Nemožno však prehliadnuť skutočnosť, že v tomto období, keď mestský súd v napadnutom konaní navonok nevykonal žiadny relevantný úkon, v súvisiacom konaní boli vykonané tri pojednávania (19. septembra 2023, 24. októbra 2023 a 27. novembra 2023). Je zrejmé, že na zistenia z vykonaného dokazovania v súvisiacom konaní mestský súd musel v napadnutom konaní prihliadnuť.

17. Význam samotného konania a jeho výsledok je nepochybne pre sťažovateľa dôležitý a ústavný súd v žiadnom prípade nemá v úmysle tento význam zľahčovať. Vnímajúc povahu a celkovú dĺžku samotného napadnutého konania, ktorú ústavný súd môže posudzovať v súvislosti so sťažovateľom označenými právami podľa ústavy a dohovoru, ku dňu podania ústavnej sťažnosti predstavuje deväť mesiacov. Ústavný súd konštatuje, že aj keď dĺžka tohto posudzovaného obdobia nie je primeraná, keďže je v rozpore s lehotou stanovenou zákonom (§ 377 ods. 1 CMP), na druhej strane v okolnostiach tohto prípadu nie je neúnosná. Po dôkladnej analýze spisového materiálu dospel ústavný súd k záveru, že aktuálna dĺžka napadnutého konania je v hraniciach ústavnej akceptovateľnosti, a to s prihliadnutím na doteraz vykonané procesné úkony, na priebeh súvisiaceho konania a vydanie samotného rozhodnutia vo veci návrhu sťažovateľa.

18. K tomuto ústavný súd konštatuje, že aj pri ústavno-súdnom prieskume postupu mestského súdu v napadnutom konaní je aplikovateľný ustálený právny názor ústavného súdu, podľa ktorého konanie bez zbytočných prieťahov nemožno presne časovo ohraničiť (II. ÚS 26/95), pričom nie každý zistený prieťah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov (III. ÚS 59/05, IV. ÚS 221/05, I. ÚS 550/2020,

II. ÚS 246/2022). Ústavný súd už vo svojich predchádzajúcich rozhodnutiach judikoval, že ojedinelá nečinnosť súdu, hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov, sama osebe ešte nemusí zakladať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 42/01, III. ÚS 91/04, II. ÚS 129/06). Pojem „zbytočné prieťahy“ obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy je pojem autonómny, ktorý nemožno vykladať a aplikovať len s ohľadom na v zákone ustanovené lehoty na vykonanie toho-ktorého úkonu súdu alebo iného štátneho orgánu. Pri posúdení, či došlo k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd na takéto lehoty síce prihliada, ale ich nedodržanie automaticky nevyvoláva porušenie uvedeného základného práva, pretože aj v týchto prípadoch sú rozhodujúce všetky okolnosti danej veci. Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov v zmysle citovaného článku ústavy nemožno preto bez ďalšieho vyvodzovať len zo skutočnosti, že štátny orgán dôsledne nepostupoval v zákonom ustanovených lehotách (I. ÚS 86/02, IV. ÚS 440/2012, II. ÚS 209/2022).

19. Vzhľadom na uvedené ústavný súd hodnotí postup mestského súdu v posudzovanom konaní ako ojedinelý prieťah, ktorý v konkrétnych okolnostiach posudzovanej veci s prihliadnutím na skutočnosť, že v čase rozhodovania ústavného súdu mestský súd už rozhodol o návrhu sťažovateľa, čím bola odstránená sťažovateľom namietaná nečinnosť mestského súdu (do mesiaca a pol od podania ústavnej sťažnosti, pozn.), nevybočuje z medzí ústavnej akceptovateľnosti, teda nedosahuje mieru ústavnej relevancie, a tak ani neodôvodňuje záver o vyslovení porušenia sťažovateľom označeného základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd preto túto časť ústavnej sťažnosti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

20. Sťažovateľ namietal aj porušenie základného práva podľa čl. 19 ods. 2 ústavy, ktoré odvodil od porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote. Vzhľadom na argumentačné prepojenie daných častí ústavnej sťažnosti ústavný súd odmietol aj túto časť ústavnej sťažnosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

21. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľa bola odmietnutá ako celok už pri jej predbežnom prerokovaní, rozhodovanie o ďalších návrhoch v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. augusta 2024

Robert Šorl
predseda senátu